

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРИБУТКУ СУБ'ЄКТІВ ПІДПРИЄМНИЦТВА В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ ЕКОНОМІКИ

*Смолій Л.В., к.е.н., доцент,
Дяченко Р.М.*

Уманський національний університет садівництва

Підприємництво в аграрній сфері економіки має певні особливості, зумовлені істотним впливом природних факторів на результати виробництва та використання тут особливого ресурсу – землі, роль якої в сільськогосподарському виробництві визначається тим, що їй притаманна специфічна властивість – природна родючість. Проте, окрім природних умов – як однієї із найголовніших особливостей підприємницької діяльності в аграрній сфері, є ряд інших особливостей, зокрема специфічні умови формування прибутку. Це питання є важливим як для його власників, найманих працівників, так і для держави загалом. Прибуток посідає одне з головних місць у загальній системі вартісних інструментів ринкової економіки. Беззаперечним є той факт, що, чим вищий прибуток, тим більше можливостей у підприємства поновлювати свою матеріальну базу, розвивати нові виробничі програми, напрями діяльності тощо. Він забезпечує стабільність підприємства, гарантує його фінансову незалежність.

Економічна зацікавленість суб'єктів підприємницької діяльності визначається впливом зовнішніх і внутрішніх чинників, які в умовах ринкових відносин суттєво змінили порядок формування результатів діяльності сільськогосподарських підприємств. Тому вони зобов'язані виробляти ту продукцію, яку можна реалізувати на ринку та одержати прибуток. Особливості забезпечення результативності суб'єктів підприємницької діяльності в сільському господарстві залежать також від високого ступеня відносної монополізації АПК, на них впливає нееластичність зв'язку між попитом на аграрну продукцію та цінами на неї, низький рівень купівельної спроможності потенційних споживачів.

Слід зазначити, що прибуток є найважливішим показником, що характеризує результати економічної діяльності підприємств. Від його значення залежить фінансовий стан, який визначає їх конкурентоспроможність і потенціал у співробітництві з іншими суб'єктами господарювання. Величина прибутку також дає можливість оцінити ступінь гаранта задоволення інтересів кожного підприємства та його партнерів у здійсненні фінансової та виробничої діяльності.

З урахуванням вищезазначеного можна виділити такі особливості формування прибутку суб'єктів підприємництва, що функціонують в сільськогосподарській галузі:

1) вища ймовірність неотримання прибутку в результаті обставин, що не залежать від підприємства (епідемія, посуха, ураган);

2) частину прибутку спрямовують на придбання та утримання високовартісних основних засобів;

3) формування прибутку відбувається залежно від періоду закінчення виробничого процесу, оскільки він не збігається з календарним роком;

4) за частиною продукції не формуються фінансові результати, бо вона надходить до внутрішнього обороту, тобто спрямовується на внутрішньогосподарське споживання;

5) застосовується різний порядок формування і розподілу прибутку, оскільки передбачено особливі організаційно-правові форми аграрних підприємств;

б) значний вплив на процес формування прибутку мають природно-кліматичні фактори (сезонність виробництва).

Головним джерелом отримання прибутку виступає операційна діяльність, насамперед – виробництво та реалізація сільськогосподарської продукції [1, с. 318].

Тому в контексті підвищення прибутковості підприємства головним завданням постає пошук можливих резервів його зростання, а також можливості економії витрат.

Резервами зростання прибутку є кількісно вимірні можливості його збільшення за рахунок зміни інших факторів, що впливають на нього, а також недопущення (попередження) збитків від інших видів діяльності [2, с. 17]. Розглядаючи резерви максимізації прибутку, слід звернути увагу на те, що прибуток залежить як від доходів підприємства, так і від його витрат.

Отже, збільшення прибутку можна досягти двома способами: зменшити витрати на виробництво або збільшити дохід від реалізації. Тому перед підприємством постає питання правильно сформулювати цінову стратегію й обрати оптимальний обсяг виробництва. Максимізація прибутку є вирішальною умовою успішної конкурентності підприємства, його життєздатності і закріплення на ринку.

Таким чином, прибуток сприяє стабільному розвитку суб'єктів підприємництва, забезпечує зацікавленість трудового колективу в рості продуктивності праці, збільшенні об'ємів і ефективному веденні виробництва. Окрім цього, прибуток є стимулюючим фактором і фінансовим ресурсом в діяльності аграрних підприємств, а тому виступає важливим джерелом фінансування розширеного відтворення виробництва.

Література:

1. Березівський П.С. Проблемні аспекти управління прибутком сільськогосподарських підприємств / П.С. Березівський, Р.Р. Антонюк // Економічний простір. – 2015. – № 21. – С. 312-320.

2. Гудзинський О.Д. Управління результативністю діяльності підприємств (теоретико-методологічний аспект) / О.Д. Гудзинський, Н.В. Гайдамак, С.М. Судомир. – К.: Аграр Медіа Груп, 2011. – 175 с.